

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D., JUDr. Jakuba Camrdu Ph.D., JUDr. Marie Turkové a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **V. O.**, zast. JUDr. Ondřejem Hanákem, advokátem se sídlem v Radlická 3, Praha 5, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 12. 2007, č. j. 60 Az 125/2006 - 24,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Odměna advokáta JUDr. Ondřeje Hanáka, se sídlem v Praze 5, Radlická 3, **se určuje** částkou 5712 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-1172/VL-20-12-2006 ze dne 2. 11. 2006. Žalovaný výše uvedeným rozhodnutím zamítl jako zjevně nedůvodnou žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany ve smyslu ustanovení § 16 odst. 1 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb. o Policii ČR ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Nejvyšší správní soud poskytuje ochranu veřejným subjektivním právům fyzických a právnických osob (§ 2 s. ř. s.). Zatímco úkolem krajských soudů je projednat a rozhodnout každý případ, Nejvyšší správní soud zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování soudů ve správním soudnictví (§ 12 odst. 1 s. ř. s.). K plnění jeho sjednocující role svěřuje zákon Nejvyššímu správnímu soudu různé procesní nástroje, na prvním místě nepochybně rozhodování

o kasační stížnosti (§ 12 odst. 1 ve spojení s § 102 s. ř. s.). Ve věcech azylu v nové úpravě institutu nepřijatelnosti (§ 104a s. ř. s.) je kasační stížnost mimořádným opravným prostředkem omezeným na případy objektivní nutnosti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Z těchto důvodů bude kasační stížnost ve věcech azylu přijata k projednání jen tehdy, jestliže rozhodování o ní umožní Nejvyššímu správnímu soudu zároveň plnit obecnější sjednocující funkci v systému správního soudnictví.

Meritorním přezkumem toliko přijatelných kasačních stížností se ochrana veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob i v každém jednotlivém případě nestává méně účinnou, než v případě formálního projednání každé jednotlivé věci. Jasná, přehledná a srozumitelná judikatura totiž zvyšuje právní jistotu účastníka již před krajským soudem a správními orgány. Paušální formalizovaná spravedlnost, tedy stále nové a opakované projednávání již jednou rozhodnutého ve všech stupních soudní soustavy, vede ve svém důsledku k popření jednotlivé materiální spravedlnosti: ne všechny věci jsou stejně problematické, ne všechny věci vyžadují stejné pozornosti. Opětovné projednávání každé věci znovu na všech stupních tak může ve svém důsledku popřít samotnou spravedlnost systémem vytvářenou. Věci objektivně odlišné, s odlišným významem a důležitostí, jsou podrobeny stejnému zacházení. Taková spravedlnost navíc není ničím jiným než zbytečně vydávaným „potvrzením“, že jednou řečené stále platí, zatěžováním soudního systému dalším řízením s předem známým průběhem a výsledkem, který „přinese“ pouze neúnosnou délku řízení pro stěžovatele, a to nejen pro něho, nýbrž i pro všechna další řízení, pro něž soudní systém není a ani nemůže být kapacitně nastaven.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je navíc vhodné připomenout, že v případě řízení o kasační stížnosti byla soudní procesní ochrana stěžovatele již jednou poskytnuta individuálním projednáním její věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany.

Institut přijatelnosti kasační stížnosti je snahou o rovnováhu mezi dvěma zájmy: zájmem na spravedlnosti v každém jednotlivém případě a zájmem na efektivitě působení objektivního práva. Ryze formální důraz často kladený na dosažení spravedlivého výsledku řízení (ve smyslu jeho procesní bezvadnosti) ve svých důsledcích výrazně oslabuje právní jistotu a tedy i efektivitu práva. Jak k tomu opakovaně uvedl Ústavní soud (viz např. nálezy ze dne 13. 11. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 15/01, Sbírka nálezů a usnesení, sv. 24, str. 222 - 223; obdobně též nálezy ze dne 6. 11. 2003, sp. zn. III. ÚS 150/03, Sbírka nálezů a usnesení, sv. 31, str. 149), „[...] žádný právní řád není a nemůže být z hlediska soustavy procesních prostředků k ochraně práv, jakož i z hlediska soustavy uspořádání přezkumných instancí, budován ad infinitum. Každý právní řád přináší a nutně musí přinášet i určitý počet chyb. Účelem přezkumného, resp. přezkumných řízení může být reálně takováto pochybení aproximativně minimalizovat, a nikoliv beze zbytku odstranit. Soustava přezkumných instancí je proto výsledkem poměřování na straně jedné úsilí o dosažení panství práva, na straně druhé efektivity rozhodování a právní jistoty. Z pohledu tohoto kritéria je zavedení mimořádných opravných prostředků, čili prodlužování řízení a prolomení principu nezměnitelnosti rozhodnutí, která již nabyla právní moci, adekvátní toliko v případě důvodů výjimečných.“

Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že žalovaný nesprávně aplikoval § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu namísto § 12 zákona o azylu. Stěžovatel je přesvědčen, že v jeho případě se měla uplatnit přednostně úprava mezinárodní a odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 9 Azs 23/2007 - 64, kde Nejvyšší správní soud konstatoval aplikační přednost zásady „non refoulement“ před právem vnitrostátním. Dále stěžovatel odkazuje na rozsudek č. j. 2 Azs 75/2005 - 75 ze dne 21. 3. 2006. Stěžovatel uvádí, že se obává uvěznění kvůli odepření

výkonu vojenské služby z důvodu náboženského přesvědčení. Navíc žije v ČR více než 8 let a jeho rodinný život je jednoznačně spojen s územím České republiky. Rodinné vazby stěžovatele žalovaný neposuzoval. K otázce odepření nástupu k vojenské službě stěžovatel odkazuje na Příručku UNHRC k postupům a kritériím pro určení právního postavení uprchlíka. Důvod podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany nebyl shodný s žádostí z roku 2000, ale z části odlišný a mělo být tak aplikováno ustanovení § 16 odst. 2 nikoli § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu. Dle stěžovatele měl žalovaný v jeho případě aplikovat Úmluvu o právním postavení uprchlíků přijatou v Ženevě dne 28. 6. 1951 a dále Protokol týkající se právního postavení uprchlíků ze dne 31. 1. 1967. Stěžovatel taktéž namítá nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu, který ve svém rozhodnutí nezohlednil skutečnost, že žalovaný neověřoval ve správním řízení okolnosti důležité pro postavení osob odpírajících vojenskou službu, jež v současnosti existují na území Ukrajiny a taktéž nezjišťoval existenci rodinných vazeb stěžovatele na území ČR. Neposoudil tak možnost udělení azylu za účelem sloučení rodiny. Stěžovatel navrhl napadený rozsudek krajského soudu zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení.

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden novelou č. 350/2005 Sb. s účinností ode dne 13. 10. 2005.

V moderním právním státě je odmítána možnost neomezené volné úvahy. Při aplikaci § 104a zákona o azylu, je nezbytné ujasnit si obsah tohoto ustanovení z hlediska možností, které se správnímu orgánu nabízejí. Neurčitý právní pojem, zde představovaný „přesahem vlastních zájmů stěžovatele“ nelze obsahově dostatečně přesně vymezit a jeho aplikace závisí na odborném posouzení v každém jednotlivém případě. Neurčité právní pojmy zahrnují jevy nebo skutečnosti, které nelze úspěšně zcela přesně právně definovat; jejich obsah a rozsah se může měnit, často bývá podmíněn časem a místem aplikace normy. Zákonodárce vytváří prostor soudu, aby zhodnotil, zda konkrétní situace patří do rozsahu neurčitého právního pojmu, či nikoli. Při interpretaci neurčitého právního pojmu se správní orgán musí zabývat konkrétní skutkovou podstatou, jakož i ostatními okolnostmi případu, přičemž sám musí alespoň rámcově obsah a význam užitého neurčitého pojmu objasnit, a to z toho hlediska, zda posuzovanou věc lze do rámce vytvořeného rozsahem neurčitého pojmu zařadit.

Přesahem vlastních zájmů stěžovatele (který ve věcech azylu jediné vede k meritornímu projednání kasační stížnosti), je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesahem vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

Přijatelnost kasační stížnosti je třeba odlišovat od přípustnosti kasační stížnosti na straně jedné a důvodnosti na straně druhé. Přípustnost (či tedy spíše absence některého z důvodů nepřípustnosti) kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jako je včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), absence dalších zákonných důvodů nepřípustnosti (§ 104 s. ř. s.) apod. Důvodnost

kasační stížnosti na straně druhé je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů stěžovatelem uváděných (§ 103 odst. 1 s. ř. s.).

Pokud kasační stížnost splňuje zákonné podmínky procesní přípustnosti, pak je způsobem naznačeným výše zkoumán přesah vlastních zájmů stěžovatele, tedy její přijatelnost. Přichází-li stěžovatel s námitkami, o nichž se Nejvyšší správní soud vyslovil již dříve a své rozhodnutí zveřejnil, není nutné ani efektivní, aby v obdobné věci znovu jednal a rozhodoval, když výsledkem by nepochybně byl stejný závěr. Je-li kasační stížnost přípustná i přijatelná, Nejvyšší správní soud posoudí její důvodnost. Je v zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech azylu nejenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti, ale taktéž tvrdit některý z důvodů kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 s. ř. s., a uvést, v čem spatřuje, v mezích kritérií přijatelnosti popsaných výše, v konkrétním případě přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat. K tomu však v daném případě nedošlo, a proto má Nejvyšší správní soud za to, že důvod k tomu, aby kasační stížnost považoval za přijatelnou, zde chybí. Obdobně již Nejvyšší správní soud rozhodoval např. ve věcech sp. zn. 3 Azs 23/2006, 3 Azs 128/2006, 1 Azs 13/2006 (publ. www.nssoud.cz).

Pokud stěžovatel namítá, že žalovaný nesprávně aplikoval § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu namísto § 12 zákona o azylu, neboť důvod podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany nebyl shodný s žádostí z roku 2000, nemá tato námitka oporu ve spise, když z žádosti o udělení azylu ze dne 27. 7. 2000 a žádosti ze dne 20. 10. 2006 vyplývá, že důvod pro podání žádosti je shodný – obava z trestního stíhání a uvěznění z důvodu pro odmítnutí nástupu k povinné vojenské službě. Povahou rozhodnutí dle § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu se Nejvyšší správní soud zabýval v rozsudku č. j. 7 Azs 10/2008 - 46 ze dne 26. 3. 2008, kde konstatoval, že *„Rozhodnutí podle § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu nelze považovat za rozhodnutí o neudělení azylu, ani za rozhodnutí o odnětí azylu, neboť se jedná o rozhodnutí o žádosti o udělení azylu, v níž stěžovatel opakuje skutečnosti v zásadě shodné či obdobné jako při podání předchozí žádosti o udělení mezinárodní ochrany, o níž již bylo negativně rozhodnuto správním orgánem a krajským soudem. Ministerstvo ani krajský soud proto nemusely věcně hodnotit zprávy o situaci v dodržování lidských práv v zemi původu Ukrajine, protože v řízení nevyvstalo, že by stěžovatel byl uprchlíkem ve smyslu čl. 1 písm. A bodu 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků ve spojení s čl. 1 bodem, 2 její přílohy, Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků z 31. ledna 1967 (uše vyhlášeno pod č. 208/1993 Sb., dále jen „Úmluva“). Nebyl jím proto, že ze zjištěných skutečností vyplývá, že by mohl mít oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i pro zastávání určitých politických názorů, nebo že by vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítal ochranu své vlasti.“*

V dané věci stěžovatel nepředložil ve správním řízení ani soudním řízení dostatečně přesvědčivé důkazy o reálném ohrožení života v zemi původu, aby bylo možno vzhledem k aplikační přednosti mezinárodního závazku České republiky plynoucího z čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (zásada non-refoulement) před vnitrostátní právní úpravou správnímu orgánu vytknout, že se měl touto otázkou zabývat i v rozhodnutí vydaném dle § 16 zákona o azylu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 23/2007 - 64). V rozsudku ze dne 4. 8. 2005, č. j. 2 Azs 343/2004 - 56, který byl uveřejněn pod č. 721/2005 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, vyslovil Nejvyšší správní soud, že *„v případě rozporu mezi ustanoveními čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (publikované pod č. 208/1993 Sb.) a § 91 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, má aplikační přednost čl. 33 odst. 1 Úmluvy. Pokud je však zjevné, že konkrétní žadatel o azyl nemůže být uprchlíkem typicky proto, že neuvádí žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování, není k takové aplikační přednosti důvod, neboť na takovou osobu čl. 33 odst. 1 Úmluvy nedopadá“*. Důvody opuštění vlasti v případě stěžovatele žalovaný řádně zhodnotil

již v řízení předchozím, kde dospěl k závěru, že stěžovatel podmínky pro udělení azylu dle § 12 nesplňuje.

Namítá-li stěžovatel, že žalovaný neposuzoval rodinné vazby stěžovatele na území ČR a nezkoumal tak, zda jsou v případě stěžovatele splněny podmínky pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny dle § 13 zákona o azylu, nelze tuto shledat přípustnou. Z obsahu žaloby totiž vyplývá, že v ní stěžovatel tyto námitky nevznášel. Krajský soud se proto touto v důsledku dispoziční zásady nezabýval. Jelikož podle ustanovení § 75 odst. 2 s. ř. s. mohl krajský soud přezkoumat napadené rozhodnutí jen v mezích žalobních bodů, a výhrady v uvedeném směru stěžovatel v žalobě neuplatnil, krajský soud zákon neporušil. Ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. in fine tedy brání tomu, aby stěžovatel v kasační stížnosti uplatňoval jiné právní důvody, než které uplatnil v řízení před krajským soudem, jehož rozsudek je přezkoumáván. Nesporné je přitom i to, že stěžovateli nic nebránilo, aby námitku uplatněnou v kasační stížnosti vznesl již v žalobě a potom by se jí musel zabývat i krajský soud. Nad rámec potřebného odůvodnění Nejvyšší správní soud v této souvislosti poukazuje na rozsudek ze dne 15. 10. 2003, č. j. 1 Azs 8/2003 - 90, www.nssoud.cz, kde zaujal právní názor, že „*správní orgán pochybil, jestliže žádost stěžovatele zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 zákona o azylu, přičemž současně posuzoval důvody pro udělení azylu podle § 13 (sloučení rodiny) a § 14 (humanitární azyl) a výrokem se o nich vyjadřoval. Pokud totiž v řízení o žádosti o udělení azylu vyplyne některá ze skutečností taxativně uvedených v § 16 odst. 1 zákona, pak správní orgán bez dalšího - ale jen ve lhůtě podle odstavce 2 téhož ustanovení - zamítne žádost. Rozhodne tedy konečným způsobem ve věci, aniž by v řízení zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona. Pro rozhodování o udělení azylu z některého z důvodů předvidaných v ustanoveních § 13 a § 14 zákona je však určující závěr o neexistenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Protože tento důvod při zamítnutí žádosti podle § 16 zákona zjišťován není, dostává se výrok správního orgánu o zamítnutí žádosti o udělení azylu podle § 16 zákona do logického rozporu s výrokem o neudělení azylu podle § 13 a § 14 zákona“*. Z výše uvedeného je zřejmé, že správní orgán není povinen ani oprávněn v případě, kdy zamítá žádost o udělení mezinárodní ochrany dle § 16 zákona o azylu, zkoumat, zda jsou naplněny podmínky pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na námitky podané v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s.; žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

Stěžovateli byl pro toto řízení před soudem ustanoven soudem zástupce advokát. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7 s. ř. s., § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokáta částkou 4200 Kč za dva úkony právní služby po 2100 Kč, a sice za první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení a za doplnění kasační stížnosti ze dne 9. 6. 2008 [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“)] a dále 2 x 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkem tedy odměna advokáta činí 4800 Kč. Protože ustanovený advokát je plátcem daně z přidané hodnoty (dále jen „daň“), zvyšují se náklady řízení o částku odpovídající dani, kterou je advokát povinen odvést z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Částka daně vypočtená podle § 37 písm. a) a § 47 odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb. činí 912 Kč; odměna advokáta navýšená o daň tedy činí 5712 Kč. Zástupci stěžovatele se tedy přiznává celková náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši

5712 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. července 2008

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu